

AZ EGYHÁZ SZAVA

A SZENTATYA ARSI BESZÉDE

A pápa dél-franciaországi látogatása folyamán, az október 6-án tartott lelki napon szólt a papokhoz. 150 püspök, körülbelül 4000 pap és állandó diakónus valamint 1300 teológus vett részt a találkozón. Énekek és zoltárok, szentírási olvasmányok és csendes, negyedórás elmélkedések közé iktatta be a Szentatya elmélkedésének három részét. Ebből idézünk néhány fontosabb részletet.

Az I. rész alapgondolata: A pap Krisztus fölszentelt küldöttje; hivatásának nagyszerűsége Isten népének szolgálata (olvasmány: Jn 20,19-23).

Nem tisztviselők, hanem Istennek szentelt személyek

Nem pusztán feladatot kaptunk, nem is csak egy rendkívüli minőségű szerepet Isten népének szolgálatára. Egyesek úgy beszélnek a papságról, mintha az csupán egy lenne a foglalkozások közül, illetve közösségi tisztség, amihez hozzátartozik az eucharisztikus összejövetelek elnöklése is. Nem. Papságunk nem szűkíthető le arra, hogy alkalmazottak, hivatalnokok legyünk.

A szentelés által ugyanis mindenekelőtt **lé t ű n k b e** vésett külön karakter által leszünk hasonlókká Krisztushoz, a Paphoz és Fejhez, hogy az ő képviseletében tevékenykedhessünk (vö. Presb. Ord. 2). Igaz, hogy emberek közül választattunk, s közéjük tartozunk, „velük vagyunk keresztények“ – mondotta már Szent Ágoston. De valamiképpen mégis „különválasztattunk“, hogy teljesen az üdvösség szolgálatának szentelhessük magunkat (vö. uo. 3). „A papi tisztség, éppen a püspöki renddel való kapcsolata folytan részesedik abban a hatalomban, amellyel maga Krisztus építi, szenteli meg és kormányozza testét“ (uo. 2). A II. Vatikáni Zsinat emlékeztet erre.

Tagjai vagyunk a keresztény gyülekezetnek, de egyszersmind szerepünk is van vele szemben. A megszentelődés kezdeményezője az Isten, a Fejtől árad a Testbe, az Egyházba, amely befogadja. Krisztus külön jogcímen szentelt meg minket, mint küldöttet: ez a szentség keresztény létünk mélyéig hatol, s ebben ver gyökeret. Az Arsi Plébános a következő sarkított mondattal fejezte ki ezt: „Isten a papot mintegy második közvetítőt helyezte az Úr és a bűnös közé“ (Nodet, 99. o.). Ma ezt így mondanánk: A pap sajátos módon részesedik Krisztusnak, az egyetlen közvetítőnek a küldetésében.

Mindez következményekkel jár; kihat mindennapi **é l e t ű n k r e**. Állandóan törekednünk kell arra, hogy Krisztushoz hasonuljunk. Mégpedig nemcsak szolgálatunk gesztusaival, hanem gondolatainkkal, szívünk ragaszkodásával, egész magatartásunkkal legyünk tanítványai, akik – ahogy P. Chevrier

mondotta – életének misztériumait másolják. Ez föltételezi, hogy imádságainkban bensőséges kapcsolatban álljuk Krisztussal. Személyünk és életünk teljessége fűzőn egybe vele. Imitamini quod tractatis (Utánozzátok azt, amit végrehajtottok!)

Minden keresztény hivatást kapott, hogy szent legyen. A mi fölszentelésünkben és küldetésünkben azonban külön kötelesség származik, az, hogy törekedjünk rá. Erre köteleznek a papságunkban rejlő gazdag adományok, – legyünk világi vagy szerzetes papok – és szolgálatunk követelményei – Isten népén belül.

A szentségek hatékonysága Krisztusból ered, nem pedig a mi méltóságunkból. Csak szegény és alázatos, bár felelős eszközei vagyunk, akik nem tulajdoníthatják maguknak a kegyelem érdemeit. Ennélfogva a szolgák szentsége előkészítheti a lelkeket, hogy jobban közreműködjenek a kegyelemmel. Az Arsi Plébánosban éppen olyan papot látunk, aki nem elégedett meg azzal, hogy külsőleg valósítsa meg a megváltás gesztusait: részt vett benne egész lényével, Krisztus iránti szeretetével, állandó imájával, megpróbáltatásainak és önként vállalt önmegtadadásainak felajánlásával.

Ne törődjünk bele a hivatás csökkenésébe

A papi önazonosság, az utóbbi 20 év vitái után, ma ismét kevésbé vitatott. De a papok és a fölszentelendő személyek száma sokfelé csökken, s ez arra készíthetne egyes hívőket, sőt magukat a papokat is, hogy beletörődjenek ebbe a hiányba. Kifogással is élhetnének, mondván, hogy ezen az úton jobban értékelik és veszik igénybe a világiak szerepét.

Igaz, hogy a Zsinat szerencsésen visszahelyezte a szolgálati papságot Istentől származó apostoli küldetésébe, s ezzel elkerülte azt a veszélyt, hogy a szolgálati papságban öncélú, a néptől elszakadt gazdagságot lássunk. Kiemelte, hogy a papok elsőrendű feladata Isten ígéjének hirdetése, amely előkészíti a talajt a hitre és a szentségi életre. A papi tisztséget világosabban kapcsolta a püspökökhöz, megmutatta viszonyukat a felszentelt diakónusokhoz valamint az összes megkereszteltek papságához. Ez utóbbi révén mindannyian részesedhetnek (s kell is, hogy részesedjenek) a kegyelem gazdagságában: az istengyermekségben, Krisztus életében és a szentségekben. Életüket Istennek adhatják áldozatul; mint Krisztus tanítványai tanúságot tehetnek róla a világban, és kivehetik részüket az apostolkodásban és az Egyház szolgálatában.

De a keresztényeknek, éppen azért, hogy teljes mértékben megfelelhessenek prófétái, papi és királyi szerepüknek, szükségük van a szolgálati papságra. Ezen keresztül kiváltságos és érzékelhető módon részesednek az isteni élet ajándékában, amelyet Krisztustól, az egész Test Fejétől kapnak. Minél keresztényibb egy nép, minél inkább tudatosul benne az Egyháztól kapott méltósága és aktív szerepe, annál inkább szükségét érzi az igazi papoknak. Érvé-

nyes ez az elkereszténytelenedett vidékekre és az Egyháztól levált társadalmi rétegekre is (vö. a Párizsban, 1980. május 30.-án tartott beszéddel). A világiak és a papok sohasem törődhetnek bele abba, hogy csökken a papok és a fölszentelendők száma. Ez a beletörődés a keresztény nép életkedvének rossz jele, s veszedelmes jövőjére és küldetésére. Kétértelmű lenne, ha azon a címen, hogy realisták akarunk lenni a közeljövőre nézve, úgy szerveznénk meg a keresztény közösségeket, mintha azok nagyrészt nélkülözhetnék a papi szolgálatot. Ehelyett meg kell kérdeznünk önmagunktól, hogy vajon megteszünk-e minden lehető annak érdekében, hogy a papi szolgálat szépségének és szükségességének tudata újjá éledjen a keresztény nép lelkiismeretében, s próbáljuk-e hivatásukat ébreszteni, erősíteni, érlelni. Örömmel vettem tudomásul, hogy hivatás-ébresztő kezdeményezésekkel próbálkoztok ezen a téren. Ne szűnjünk meg imádkozni, hogy az aratás Ura küldjön munkásokat.

A II. rész alap gondolata: Legyünk a kiengesztelődés és az Ol-tár szolgálói Jézussal, a Megváltóval (olvasmány: 1Kor 9,16-23 és 2Kor 5,14-6,2).

Felelősek vagyunk a hit hirdetéséért és követelményelért

Kedves Testvérek! Úgy látszik, hogy sok kortársunk közömbösen viseltetik lelki üdvösségével szemben. Gondot okoz nekünk, hogy ezek elveszítik hitüket, vagy beletörődünk ebbe?

Kétségtelen, joggal emeljük ki manapság Isten szeretetét, aki megmentésünkre nem pedig ítéletünkre küldte el Fiát. Okkal helyezük a hangsúlyt a szeretetre és nem a félelemre és rettegésre. Egyébként ezt tette az Arsí Plébános is.

Az is igaz, hogy az embernek joga: elfogadja-e vagy nem a hitet. Akar-e üdvözülni, vagy sem? Az emberiség fennhangon hirdeti ezt a szabadságát, de az egyház is azt akarja, hogy külső kényszertől mentes legyen a hithez vezető út (vö. Dign. Hum. 3). Természetesen fennáll az erkölcsi kötelesség, hogy ki-kí saját lelkiismerete szerint cselekedjék, s aszerint keresse s fogadja el az igazságot.

S végül tudjuk, hogy Isten szabadon osztja ki ajándékait. A megtérés pedig kegyelem. A „Dominum et vivificantem“ körlevélben kifejtettem, hogy egyedül a Szentlélek tudatosíthatja bennünk azt, hogy milyen súlyos dolog a bűn, milyen dráma az Isten iránti érzék elvesztése és mekkora kegyelem a megtérés iránti vágy.

Embertársaink iránt érzett felelősségünk és szeretetünk nem törődhet bele abba, hogy egyesek megfosztják magukat az üdvösségtől. Közvetlenül nem befolyásolhatjuk a lelkek megtérését, de felelősek vagyunk a hit hirdetéséért és annak teljességéért. A megtérés és a szentség útjára kell tehát vezetnünk híveinket. Meg kell nekik mondanunk az igazságot, figyelmeztetnünk kell őket, s kívánatosá tenni számukra a szentségeket, amelyek visszaállítják őket Isten

kegyelmébe. Az Arsi Plébános szerint félelmetes, de szükséges szolgálat ez: „Jaj annak a lelképásztornak, aki néma marad, amikor látja, hogy Istent ócsárolják és a lelkek eltévelyednek.” Ismert dolog, milyen nagy gonddal készítette elő vasárnapi homíliáit és katekéziseit, mekkora bátorsággal emlékeztetett az evangélium követelményeire, bélyegezte meg a bűnt, s követelte, hogy tegyék jóvá az elkövetett rosszat.

Küldetésünk három kulcsfogalma: téríteni, gyógyítani és megmenteni. Az Arsi Plébános valóban beleélté magát bűnös népének helyzetébe, s mindent elkövetett, hogy kiragadja lelküket a bűn karmaiból, s visszavezesse a szeretetbe: „Add meg nekem, hogy plébániám megtérjen, s én kész vagyok bármit is elszenvedni életem hátralevő felében.” Egyesek azt mondhatják: „Patetikus szemléltette az üdvösséget”. A janzenizmus talán túl kemény hangnemet és kifejezéseket sugallt neki. Mindenesetre képes volt felülemelkedni ezen a rigorzimuson. Fontosabbnak tartotta a pozitív erények megvalósulását, ezért mindenekelőtt Isten irgalmára hívta fel a figyelmet, aki előtt bűneink olyanok, mint a „homokszemek”. Rámutatott a megbántott Isten „gyöngédségére”. Felhívásai egy sorba helyezhetők a próféták (vö. Ez 3,16-21), Jézus, Szent Pál és Szent Ágoston – a megváltás fontosságáról és a megtérés sürgősségéről megfogalmazott – intelmeivel. Félt, nehogy a papok eltompuljanak éberségükben, s hozzászokjanak híveik közönyéhez. Hogy feledkezhetnénk meg ma figyelmeztetéseiről!

A III. rész alap gondolata: A pap szegénysége és lelki megújulása (2Kor 4,1-15).

Kedves Testvérek! Eddig a papság méltóságáról s a megváltás rendkívüliségéről elméltünk, amelyet Isten bízott ránk. De elhallgathatjuk-e ennek a szolgálatnak megpróbáltatásait, amelyeket már Szent Pál is megtapasztalt? Ne titkoljuk el „cserépedényeink” törékenységét! Segíteni szeretnék benneteket, hogy reménnyel és kitartással viseljétek el a megpróbáltatásokat, s bátorítani megújulási törekvéseitekben. Az Arsi Plébános mondotta: „Ne ijedjete meg terhetek súlyától, Urunk együtt hordja veletek!”

Ha a pap csak Jézus Krisztusnak akar hűséggel szolgálni, külső okok miatt nehézségei származhatnak. Kigúnyolják, megrágalmazzák, szabad cselekvésben korlátozzák, sőt megtörténhet az, hogy – amint Szent Pál mondja – „minden oldalról szorongatják”, „üldözik”, „földre teperik”. Hány pap és hány hívő szenved s viseli el csendesesen egyes országokban ezeket az üldöztetéseket? Igaz, gyakran éppen ez az ellenséges magatartás erősíti és tisztítja a hívek hitét. De mégis, micsoda próbatétel! S mekkora akadály szolgálatuk gyakorlásában! Maradjunk szolidárisak ezeket a próbatételeket elviselő testvéreinkkel!

Más országokban más nehézségek adódnak. Kritikát, rosszindulatot, szekularizációt sőt ateizmust észlelhetünk, vagy egyszerűen anyagi gondjaikba zár-

kóznak el az emberek, s relatívnak tartják vagy elvetik azt az üzenetet, amelyet Krisztus és az Egyház nevében hirdettek. Suhard kardinális már az ötvenes években találóan jegyezte meg, hogy a pap az ellentmondás jele egy olyan társadalomban, amely kétségbe vonja üzenetét, sőt letűnt korba vagy az utópiák világába sorolja azt (vö. *Le Prêtre dans la cité*). Azóta – sok egyházmegyében – kevesebb a pap és emelkedettebb az életkorok átlaga. Ez a korosztály-piramis gyakran megnehezíti a fiatalabb papok beépülését.

Az elbátortalanodás táplálékot találhat saját papi lelkületünkben is. Egyeseket megbénít a munka lassúsága, a sikertelenségek miatti keserűség vagy a végnélküli küszködés. Néha a keresztény és papi szellemen kívülálló ideológiából, néha pedig egy Rómával szemben megnyilvánuló bizalmatlanságból ered ez a megkeményedés. Mindez súlyként nehezedett és nehezedik a papi lelkületre. Az a benyomásom, hogy a fiatalabbak mentesebbek ezektől a hatásoktól. Biztatom tehát őket, s egyúttal kérem, hogy becsüljék meg az előző nemzedékek papjait: jó néhány változás közepette viselték el a legkeményebb megpróbáltatásokat, s igen gyakran az evangélium szellemében teljesítették megbízatásukat.

Mіндеgyiketek ismeri a saját nehézségeit. Származhat az betegségből, az egyedüllétből, családi gondokból. A világ kísértései is csábíthatnak, vagy pedig lelki szegénység és emberi gyengeség aláz meg. „Cserépedényünk” törekény-ségét is felajánljuk Istennek.

Jó, ha emlékezünk rá, hogy az Arsi Plébános is megtapasztalt jó néhány megpróbáltatást: börtönjeitől és küldetésének fáradságaitól sanyargatott testének nyomorúságát, a plébánia híveinek meg nem értését és rágalmait, paptestvéreinek gyanúsító bírálatát és féltékenységét s egy titokzatos lelki próbát, amelyet „természetfeletti melankóliának” nevezett Monnin abbé: lelki szárazságot, örök üdvéért való szorongást, a rossz szelleme elleni könyörtelen küzdelmet és egy bizonyos lelki éjszakát. A készséges és valóban lelki személyek ritkán mentesek ezektől a megpróbáltatásoktól. Az Arsi Plébánost, bár igen érzékeny és élénk természete volt, sohasem látták csüggedtnek; ő ellenállt ezeknek a kísértéseknek.

A lelki megújulás eszközei

Ti is ismeritek a megváltás útját és a megújulás eszközeit. Itt van mindenekeelőtt a lelkiekben való állandó újrakezdés. Hogyan vihetnénk lelki váltságban szenvedő korunknak gyógyulást, ha mi magunk nem egyesülünk mind mélyebben és mélyebben s elválaszthatatlanul Urunkkal, akinek szolgálói vagyunk? Az Arsi Plébánosban rendkívüli vezetőt találunk erre. Ő mondotta: „A pap mindenekeelőtt az imádság embere. Elmélkedésre, imára és az Istennel való egyesülésre van szükségünk.” Nem ok nélkül sűrgették lelki vezetőink, hogy mindennap s nagylelkűen szenteljünk időt az imádságra Isten jelenlétében. Naponta hallgassuk az ő szavát, dicsérjük őt és könyörögjünk hozzá, az

Egyház nevében, a zsolozsma liturgiájával. Szorgalmazták a napi eucharisztia illő ünneplését s az imát Máriával. S hogy milyen csodálattal adózott a Szent Szűznek az Arsi Plébános, elárulják saját szavai: „Feléje irányul legrégibb vonzalmam.” S bizalmát a következő mondat: „Elég, hacsak feléje fordulunk, s meghallgattatást nyerünk.”

Gondolok még a rendszeres lelkigyakorlatokra, amikor lelkünkbe hatol Isten lelke, hogy „megvizsgáljon bennünket”, és segítsen felismerni pontosan hivatásunk lényegét.

Természetes, hogy imánkba be kell épülnie mindannak az emberi szépségnek s mindannak az emberi nyomorúságnak, amivel szolgálatunkban naponta találkozunk. Minden táplálhatja imánkat, feltéve, ha mindezt az Úrhoz vezetjük vissza és az ő dicsőségére cselekedjük.

Hallható és hihető evangelizálás

Összes papi elkötelezettségünk új jelentőséget kap ennek a lelkiségnek a fényében:

- A cölibátus: jele annak, hogy korlátlanul rendelkezésére állunk Krisztusnak és az embereknek;
- Igazi szegénység: részesedés a szegény Krisztus életében és a szegények sorsában, ahogy erről P. Chevrier példája is tanúskodik;
- Engedelmesség: valóra váltja szolgálatunkat az Egyházban;
- Az egész életre szükséges aszkézis, kezdve a napi feladatok betöltésétől;
- A felmerülő megpróbáltatások elfogadása, sőt önkéntes szeretetből vállalt önmegtágadások felajánlása a ráknbízottakért. Az Arsi Plébános tanúskodott az Úr szava mellett: „Vannak ördögök, amelyeket csak böjttel és imádsággal lehet kiűzni.”

De, mondhatjátok, hol találunk erőt mindehhez? Kétségtelen, nem kaptunk felmentést az alól, hogy bátrak legyünk. De az iga édes és a teher könnyű, ha bátorságunk a hitre támaszkodik, és arra a bizalomra, hogy az Úr nem hagyja el azokat, akik reá bízzák magukat: „Isten nagyobb a szívünkknél” (1Jn 3,20).

Mindezek fejében örömmre bukkanunk: az Arsi Plébános kiaszott arca mindig ragyogni látszott.

II. JÁNOS PÁL BESZÉDE A SZENTSÉGI KONGREGÁCIÓ TAGJAIHOZ

1.

A Szentatya üdvözlő és elismerő szavakkal rámutatott arra, hogy a hívők a szentségek által „titokzatos és valóságos módon egyesülnek a szenvedő és megdicsőült Krisztussal” (LG 7). A szentségek teszik lehetővé, hogy „az életnek szinte minden eseménye megszentelt legyen, mégpedig annak az isteni kegyelemnek a hatására, amely Krisztus szenvedésének, halálának és feltámadásának húsvéti misztériumából árad” (SC 61).